

Šta je propisano onom ko sjedi do osobe koja je na samrti

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Usama b. Gurm el-Gamidi

Prijevod: Senad Muhić

Revizija:
Ersan Grahovac

2013 - 1434

IslamHouse.com

﴿ ماذا يُشَرِّعُ لمن يكون بجانب ﴾

﴿ مُحْتَضِرٌ ﴾

« باللغة البوسنية »

أسامة بن غرم الغامدي

ترجمة: سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2013 - 1434

IslamHouse.com

Šta je propisano onom ko sjedi do osobe koja je na samrti?

1. Okretanje osobe koja je na samrti prema Kibli, ako za to postoji mogućnost. Islamski učenjaci nemaju jedinstven stav po ovom pitanju, a razlog ovog razilaženja jeste što ne postoji ni jedan vjerodostojan hadis po spomenutom pitanju, već nekoliko predaja od ashaba i učenjaka prvih generacija.¹ Osoba na samrti se okreće prema Kibli na jedan od dva načina (ako je to moguće): Okretanje kao da leži na desnoj strani i ovaj način je bolji, a sljedeći je da ga stavi u ležeći položaj (na leđima) i da mu noge okrene prema Kibli u slučaju da se ne može postupiti na prvi način.
2. Telkin šehadeta. Telkin ili podsticanje na izgovaranje kelimei šehadeta će raditi neko od njegovih najbližih, poput djeteta, roditelja ili rođaka, kao i najbogobojazniji ili onaj ko ima najviše znanja po pitanju smrtnih muka i o onome u čemu se trenutno nalazi osoba kojoj duša samo što nije izašla. Bilježi Imam Muslim da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Podstičite one koji su na samrti da izgovore la**

¹ Za opširnije informacije pogledati predaje koje se navode u djelu *El-Evsat* od Ibnl-Munzira, 5/320-321.; *Musannef* od Ibn Ebi Šejbe, 3/239.; i djelo *El-Muhtedarin* od Ibn Ebi Dunje, 309.

illahe illalah.² Isto tako, bilježe Ebu Davud i Hakim od Mu'aza ibn Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: 'U Džennet će ući onaj kome zadnje riječi na ovome svijetu budu *la ilahe illellah.*'**“³

Način telkina

1. U usta osobe koja je na samrti se stavi nekoliko kapi vode s ciljem da mu se nakvasi grlo i usne kako bi lakše mogao izgovariti kelimei šehadet. To će se uraditi putem misvaka ili pamuka navlaženog vodom. Nakon toga će se pomoću toga ukapati voda u njegova usta, a nije problem ako i proguta vodu.
2. Potiranje lica i čela sa nakvašenom maramicom kako bi mu se olakšalo u smrtnim mukama, a to je radio i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu se približio smrtni čas. Aiša, radijallahu anha, je rekla: „**Blizu njega je bila posuda sa vodom u koju bi umakao svoju ruku, a zatim bi brisao po čelu, te govorio: 'La ilahe illallah, doista smrt ima svoje muke.**“⁴

² Hadis bilježi Muslim putem Ebu Seida, 916., i Ebu Hurejre, 917.

³ Hadis je dobar, a bilježe ga Ebu Davud, 3116., Hakim, 1/351., i Ahmed, 5/233.

⁴ Bilježi Buhari, 6510.

3. Bilo bi dobro kada bi mu se dao misvak ako bi ga mogao koristiti, kao što je preneseno u hadisu o preseljenju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kod njega ušao Abdurrahman sin Ebu Bekra, radijallahu anhuma, a u ustima mu misvak, pa ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pratio pogledom. Aiša, radijallahu anha, je shvatila šta želi pa mu je dala misvak kojeg je prije toga omekšala.⁵
4. Treba da sjedne pokraj glave osobe koja je na smrtnoj postelji i da ga podstiče na izgovaranje kelimei šehadeta, kao što se navodi u hadisu Enesa, radijallahu anhu, koji kaže: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je imao slugu, mladića koji je bio židov, pa se razbolio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je došao u posjetu, sjeo mu pored glave i rekao: 'Primi islam.' Dječak je pogledao u oca, koji je bio pored njega, pa mu je otac kazao: 'Poslušaj Ebu Kasima.' tj. Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je prihvatio islam. Zatim je Resul, sallallahu alejhi ve sellem, izašao, govoreći: 'Hvala Allahu koji ga spasi od Vatre.' A nakon što je umro, rekao je: 'Klanjajte dženazu vašem drugu.'**“⁶

⁵ Bilježi Buhari, 4449.

⁶ Bilježe Buhari, br. 1356., i Ahmed. Tekst hadisa koji se nalazi u zagradi je Ahmedova verzija.

Telkin se vrši na jedan od dva načina:

1. U naredbodavnoj formi, na način da mu kaže: „O ti i ti“ pa će ga nazvati najljepšim imenom, ili da mu kaže: „O Allahovo robe ili robinjo, reci *la ilahe illalah!* To će ponoviti po tri puta. Dokaz za ovakav način jest hadis Enesa, radijallahu anhu, gdje kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjetio čovjeka ensariju i rekao mu: **„O daidža, reci *la ilahe illalah.*“** Pa je čovjek kazao: **„Dajdža ili amidža?“**, a Poslanik mi odgovorio: **„Daidža.“** Tada je on kazao: **„Znači, bolje mi je da izgovorim kelimei šehadet?“**, a Poslanik je odgovorio: **„Da.“**⁷ Za ovo su također dokaz i riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svome amidži Ebi Talibu: **„O amidža, reci *la ilahe illalah.*“**⁸ Ako ne izgovori šehadet na ovaj način, onda se prelazi na drugi.
2. Drugi nači telkina jest da se podstiče na izgovaranje šehadeta. Ako nije odgovorio na prvi način prilikom naredbe, prelazi se na drugi način, a to je način podsticanja na šehadet i podsjećanje na Allahovu milost, kao, npr., da mu kaže: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko umre, a zna da nema drugog Boga**

⁷ Bilježi Ahmed, 3/152., a lanac ovog hadisa je ispravan.

⁸ Bilježi Buhari, 1360., putem Seida b. Musejjiba, a on od svoga oca. Također ga bilježi i Muslim, br. 24., u *Knjizi o vjerovanju*.

osim Allaha, ući će u Džennet.⁹ Također će proučiti nekoliko ajeta u kojima se ukazuje na kelimei šahadet, poput riječi Junusa, alejhi selam: ***Nema boga, osim Tebe, hvaljen neka si, a ja sam se zaista ogriješio prema sebi!*** (El Enbija, 87.)

Stvari o kojima treba povesti računa prilikom smrtnog časa

1. Ako osoba koja je na samrtni već izgovara šehadet, onda je nema potrebe na to podsticati.
2. Ako je već izgovorio šehadet neka ga ne podstiče telkinom osim u slučaju da progovori nešto drugo ili ako pak padne u nesvijest, pa se probudi.
3. Učenjaci smatraju pokuđenim da se telkin vrši više od tri puta, kako se onaj koji je na samrtni ne bi osjećao nelagodno, te kako se kojim slučajem ne bi dogodilo da to prezire ili govori ono što ne doliči, jer je on tada u stanju teškoće i muke. Prenosi se da je Abdullahu ibn Mubareku, nakon što mu se smrt približila, došao neko da uči telkin i to je ponovio više od jednom, pa mu je Abdullah rekao: **„Ako jednom kažem *la ilahe illellah*, dovoljno je sve dok nakon toga ne kažem nešto drugo mimo tih riječi.**¹⁰ I pored velike bogobožnosti koju je posjedovao

⁹ Bilježi Muslim, 26.

¹⁰ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, br. 977.

Abdullah b. Mubarek, ipak nije volio da mu se podsticanje na kelimei šehadet ponavlja mnogo. Međutim, osobu na smrtnom času treba podsjećati na šehadet s vremena na vrijeme, kao npr. svakih petnaest minuta ili pola sahata, a sve zavisno od stanja osobe kojoj se smrt primakla.

4. Ako slučajno osoba na samrti pomjeri kažiprst, te na takav način ukaže na šehadet, onda se ne podstiče i pored njega se šuti. Ovo u slučaju da se zna da ne može da priča, ali ako je u mogućnosti da izgovori šehadet onda se podstiče telkinom.
5. Da dovi za njega i da ne govori ništa drugo osim što je dobro. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Kada budete kod bolesnog ili nekog na samrti, govorite samo ono što je dobro, jer meleki aminaju na ono što vi govorite.**“¹¹
6. Treba da se gleda u stanje osobe koja je na samrti. Ako je jakog vjerovanja ili ako je nevjernik onda se podstiče na način da se koristi naredbodavna forma: „*Reci la ilahe illalah.*“ Dokaz tome je postupak Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim amižom i općenito značenje hadisa: „**Podstičite one na samrti među vama na la ilahe illalah.**“¹² Ali u slučaju da je osoba koja je na samrti musliman slabog vjerovanja, onda se ne podstiče naredbom, nego mu se izloži

¹¹ Bilježi Muslim, 919., a pod brojem, 920. bilježi sličan hadis.

¹² Bilježi Muslim, 916., putem Ebu Seida i putem Ebu Hurejre, 917.

kao što smo već pomenuli, jer osoba koja je slabog imana nekada može da ima pogrešnu reakciju, da ga uznemiri, da se rasrdi i zamrzi to djelo. Neki ljudi čak i u svome životu ako su ljuti pa im se kaže: „Allah te uputio.“ ili „Reci *la ilahe illallah*.“, oni to preziru i ne izgovore zbog srdžbe. Ako se ovako desi za vrijeme života kada nema poteškoća, kako li je tek onda kada se čovjek nalazi u smrtnim mukama.

7. Nije sporno musliman prisustvuje smrtnim trenucima nevjernika kako bi mu ponudio islam kao što se prenosi u hadisu od Enesa, radijallahu anhu, u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjetio dječaka židova na samrti, kao što je prisustvovao i smrtnim mukama svoga amidže Ebu Taliba.
8. U vrijeme smrtnih muka se ne treba učiti sura Jasin kao što to radi određeni broj ljudi, jer ne postoji vjerodostojan hadis na tu temu, a što se tiče hadisa: „**Učite Jasin vašima koji su na samrti.**“¹³ – to je slab hadis i po njemu se ne postupa. Slabim ga je ocijenio šejh Albani, Allah mu se smilovao, ali je lijepo ako se prouči nešto od Kur’ana u njegovoj blizini kako bi se podsjetio na Allaha i kako bi mu se srce omekšalo.

¹³ Bilježe Ebu Davud, 3121., Ahmed, Nesai u djelu *Amelul-jevmi vel-lejleti*, 1074., Ibn Hibban, 3002. Spomenuti hadis u sebi ima nekoliko mahana.